Inquietuds a l'entorn del Museu del Teatre de Barcelona

August Coll [Ricard Salvat]

Assaig de Teatre, 26-27, text 3, pp. 292-294 [article encarregat per la revista *Escena* per al número de novembre de 2000 i recuperat al número de juny de 2001.]

Novembre del 2000

No podem dir que hàgim llegit tots els articles i comentaris que s'han publicat arran del projecte «Ciutat del Teatre».Tampoc no hem pogut escoltar tot el que s'ha pogut dir en l'àmbit de la ràdio i la televisió. Amb tot, n'hem llegit, escoltat o vist una considerable quantitat i pràcticament ningú no ha parlat de la recuperació del Museu del Teatre, que era situat al Palau Güell, un lloc absolutament emblemàtic.

De tots els museus del món dedicats al teatre, era el més privilegiat perquè es trobava ubicat en un espai que, per ell mateix, ja era un lloc de refinament i última categoria arquitectòniques. La veritat és que el marc d'**Antoni Gaudí** es menjava una mica els materials aplegats o, com a mínim, podia disminuir amb la seva força la importància d'alguns quadres exposats. Però, la veritat és que no pas de tots. Ocorria una mica el mateix que passa amb les exposicions que tenen lloc a la Pedrera, avui anomenada Centre Cultural «Caixa Catalunya». Hi ha algunes exposicions, al nostre entendre, on l'entorn arquitectònic pot sobre les obres mostrades. En d'altres, com l'exposició Chagall, i tantes d'altres, no passa així.

Al llarg del 1990, es va començar a veure molt clar que el Museu del Teatre definia ja una actitud de poca vitalitat, que feia preveure un tancament immediat. Ningú no va dir res sobre aquest particular. Vàrem mirar d'implicar la premsa i la ràdio d'aquells

anys i vàrem trobar un desinterès absolutament inquietant. Només la revista *Entreacte*, de l'Associació d'Actors i Directors Professionals de Catalunya, en l'edició del gener-febrer del 1991 (tercer any, n. 12), va acceptar de publicar un article nostre titulat «Algunes preguntes sobre un Museu». Ens hi preguntàvem, entre altres coses, el següent: «Després del que ha passat amb el Teatre Barcelona, després de veure desaparèixer amb una indiferència terrible per part de tots nosaltres, professionals del teatre, tants edificis històrics de la nostra professió, permetran ara que ens quedem sense Museu? Un poble, una comunitat que no vol assumir el seu passat, és com un viatger sense equipatge, com diria **Jean Anouilh**. Acaba no essent res, comença sempre de zero i acaba quedant-se sense cap mena d'identitat».

Només es va produir una reacció enfront d'aquest article, a *El Periódico de Catalunya*, que li va donar una importància extraordinària. Lamentem no poder donar les dades d'aquest article perquè no el trobem al nostre arxiu, però la pressa amb què escrivim aquest paper d'ara ens impedeix d'anar als arxius de l'esmentat diari. Pensem fer-ho en una data pròxima.

Nosaltres lamentàvem que la «Donación Núria Espert» hagués anat al Museu del Teatre de la Ciutat d'Almagro i que una exposició del gran figurinista **Rafael Richart** acabés tenint lloc al Centro Cultural Villa de Madrid, i que aquí ningú no hagués fet res per portar-la al nostre Museu. Lamentàvem que al fons d'**Adrià Gual** no es pogués trobar el decorat de **Salvador Dalí** de, si no anem errats, *Les forces de l'amar i de la màgia*. O, per acabar, ens dolia que l'escultura de **Rafael Subirachs** dedicada a **Núria Espert** i **Salvador Espriu** fos traslladada a l'Institut del Teatre i no es trobés al seu lloc natural, que és el Museu.

Gràcies al professor **Ciurans**, que està preparant una monografia sobre **Adrià Gual** que està a punt de publicar-se, tenim al davant les dates de fundació del Museu. Ens recorda que el Museu del Teatre fou una aspiració primera de l'Escola Catalana d'Art Dramàtic que no es va fer realitat fins l'any 1923, quan se'n nomenà responsable **Marc Jesús Bertran**. Al cap d'un any, el 1924, sota l'ombra de la dictadura de Primo de Rivera, el Museu del Teatre passa a dependre de la Junta de Museus de Barcelona, fins que fou recuperat, durant els anys de la República. Posteriorment, la seva ubicació al Palau Güell semblava una conquesta definitiva que, com veiem, no va ser així.

Tornant al nostre article, l'Institut del Teatre va enviar al número següent de la revista *Entreacte* un article titulat «Algunes respostes sobre el Museu» que, concretament, deia: «Pel que fa al Museu, l'esmentat pla director contempla el projecte d'un espai exclusivament dedicat a aquesta funció. Des de l'equip de direcció actual, però, es considera prioritària la solució global dels problemes d'espai i la correcta ubicació del Centre d'Investigació, Documentació i Difusió, acompanyada del pla de digitalització i d'informatització del que s'ha fet referència».

Hi ha hagut l'interregne del Centre d'Investigació, Documentació i Difusió, del carrer dels Almogàvers. Hi ha hagut moltes incomoditats per als investigadors, especialment per als estrangers. Hem parlat amb representants de la Junta de Museus, amb alguns dels responsables de l'Institut del Teatre. Hem trobat sempre una posició no

excessivament positiva, i com si es tiressin la pilota els uns als altres. Alguns dels responsables ens han comentat que no creuen que un museu del teatre tingui cap validesa. No vàrem saber ben bé què dir. Però si Atenes, Londres, Lisboa, Milà i petites ciutats d'Holanda tenen, com totes les capitals teatrals del món, un museu del teatre, per què hem de permetre que Barcelona no recuperi el que va ser una realitat esplendorosa?

Durant els primers anys de la democràcia un dels representants de la Diputació de Barcelona ens demanà que féssim un avantprojecte de revitalització del Museu. El vàrem fer, el vàrem lliurar, però ningú no ens va dir ni una paraula sobre aquest projecte i mai no el vàrem cobrar. El representant esmentat va acabar essent separat de la Diputació.

Podem permetre que la Ciutat del Teatre oblidi que ha de tenir un museu que recuperi totes les peces exposades a l'anterior i que l'ampliï amb l'adquisició de moltes d'altres? No es podria —com algun programador cultural ha començat a declarar— crear un edifici on a les primeres plantes hi hagi el Museu i en cada una de les altres hi pugui haver una fundació, com podrien ser les de **Palau i Fabre**, **Joan Brossa**, **Charlie Rivel**, la dels Vienesos, la de la Companyia **Adrià Gual**, la de les grans companyies sorgides en l'època del teatre independent, o les companyies de teatre visual, Els Joglars, Comediants o la Fura dels Baus...?

José María Valverde, des d'aquí, i **Luis Seoane** i **Isaac Díaz Pardo**, des de Galícia, sempre recordaven les paraules del gran mestre **Eugeni d'Ors**: «Tot allò que no és tradició és plagi». Ja se sap que en aquests últims anys hi ha hagut historiadors catalans, i algun d'italià, que s'han especialitzat a voler demostrar que el teatre català comença amb el Teatre Lliure,o amb **José Sanchis Sinisterra** o amb **Sergi Belbel**, i, aviat, ja començarà amb el pròxim autor de talent que sorgeixi i tingui vint anys. Però la història del teatre català aquí la tenim, vulguin oblidar-la o no, i és tasca del Museu i de l'activitat cultural que pugui generar al seu entorn recordar-la dia a dia i que hi puguin anar-la a trobar les noves generacions.

Si no fem això, el nostre país continuarà essent els Sísif de la Unió Europea. Llençant sempre la pedra cap a baix i permetent que només la puguin pujar aquells que tenen el poder, aquells que tenen els tractors, les grues i els helicòpters que els polítics posen a la seva disposició.